

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

PSIHOLOGIJA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Ponedeljek, 1. junij 2009

SPLOŠNA MATURA

IZPITNA POLA 1**Naloge izbirnega tipa****Pravilni odgovori:**

1.	A
2.	D
3.	C
4.	B
5.	C
6.	D
7.	B
8.	B
9.	A
10.	D
11.	A
12.	C

IZPITNA POLA 2**Esejske naloge****1. ESEJ****ZNANJE:****Značilnosti Piagetove teorije kognitivnega razvoja:**

- opisuje, kako se miselni procesi razvijajo z odrasčanjem,
- kognitivni razvoj poteka v stopnjah,
- na različnih stopnjah obstajajo kakovostne razlike v mišljenju,
- zaporedje stopenj je pri vseh otrocih enako,
- miselni razvoj je vzpostavljanje ravnotežja med lastnimi miselnimi strukturami in okoljem (miselna adaptacija),
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

Stopnje razvoja mišljenja po Piagetu:

- senzomotorična stopnja
- predoperativna stopnja
- stopnja konkretnih operacij
- stopnja formalnih operacij

OPOMBA: Upoštevamo vsa poimenovanja stopenj v učbeniku str. 112 in str. 120.

2. raven:	opisani 2 značilnosti teorije, poimenovane 4 stopnje	4 točke
	opisana 1 značilnost teorije, poimenovane 3 stopnje	3 točke
1. raven:	opisana 1 značilnost teorije, poimenovani 2 stopnji ali poimenovane 3 stopnje	2 točki
	opisana 1 značilnost teorije in poimenovana 1 stopnja ali poimenovani 2 stopnji	1 točka

RAZUMEVANJE**Ponazoritev naloge konzervacije količine, npr.:**

- ponazorjena naloga konzervacije tekočine (naloga s pretakanjem vode);
- ponazorjena naloga konzervacije mase (naloga s količino gline v kroglici in svaljku);
- ponazorjena naloga konzervacije števila (naloga z dvema nizoma npr. kamenčkov in fižolčkov) ...

Odgovori otrok, npr.:

5 let: v enem (ožjem) kozarcu je več vode kakor v drugem (širšem); kamenčkov je več kakor fižolčkov (ker smo vrsto kamenčkov raztegnili) ...,

8 let: vode je v obeh kozarcih enako (ker če bi vodo ponovno prelili iz ozkega kozarca v širšega, bi bilo v obeh širokih kozarcih enako vode); kamenčkov in fižolčkov je enako (ker nismo nobenega kamenčka dodali) ...

Razlaga razlike v odgovorih:

Ker je petletni otrok na predoperativni stopnji mišljenja, osemletni otrok pa na stopnji konkretnih operacij; ker je osemletni otrok že zmožen reverzibilnosti mišljenja ...

- 4. raven:** ponazoritev naloge konzervacije količine, 2 odgovora otrok, razlaga 3–4 točke
- OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti odgovorov.
Kandidat je ocenjen s 4 točkami, če pri razlagi uporabi strokovne pojme, npr. (i)reverzibilnost mišljenja ...
- 3. raven:** ponazoritev naloge in 1 odgovor **ali** ponazoritev naloge in razlaga 2 točki
- ponazoritev naloge 1 točka

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE

Presoje značilnosti mišljenja 7- do 11-letnih otrok, ki so pomembne za pouk matematike, in utemeljitve:

- **spodobnost reševanja konkretnih problemov:**
ker so otroci sposobni reševati naloge na ravni misli, bolje razumejo in rešujejo besedilne naloge pri matematiki ...,
- **reverzibilnost (obrnjivost) mišljenja:**
otrok lahko potek dogodkov v mislih obrne v nasprotno smer, zato razume in izvaja računski operaciji seštevanja in odštevanja, npr. $7 + 5 = 12$, $12 - 5 = 7$...,
- **konzervacija količine, mase:**
ker otrok razume, da lahko predmeti spreminjajo obliko, videz, vendar ohranjajo maso ali količino, razume tudi, zakaj npr. kilogram perja tehta enako kakor kilogram moke ...,
- **klasifikacija (razvrščanje po več značilnostih):**
ker otrok pri razvrščanju likov že upošteva več lastnosti likov (npr. barva, oblika, velikost), pravilno uvršča ploščice v isto kategorijo, npr. veliki rdeči krogi ...,
- **seriacija (urejanje po vrstnem redu):**
ker je otrok zmožen razporediti predmete po vrstnem redu od najmanjšega do največjega, ne izpušča posameznih števil pri štetju, razume pojem števila ...,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

- 6. raven:** presoja 3 značilnosti mišljenja z utemeljitvami 4 točke
- presoja 2 značilnosti mišljenja z utemeljitvama 3 točke
- 5. raven:** presoja 2 značilnosti mišljenja 2 točki
- ali** presoja 1 značilnosti z utemeljitvijo
- presoja 1 značilnosti mišljenja 1 točka
- ali** splošna presoja 2 značilnosti konkretno-logičnega mišljenja

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2009, stran 8.

 2. ESEJ

ZNANJE:**Značilnosti modelnega učenja:**

- obstajata model in opazovalec,
- opazovalec mora biti za posnemanje modela ustrezno motiviran,
- opazovalec se mora strinjati z modelovim vedenjem,
- obstajajo štirje elementi modelnega učenja: pozornost, zapomnitev, izvajanje, motivacija,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

OPOMBA: Poimenovanje faz modelnega učenja (izpostavitve, usvojitve, sprejetje) upoštevamo kot eno značilnost.

Poimenovanje: A. Bandura

2. raven:	opisane 3 značilnosti modelnega učenja in poimenovanje avtorja	4 točke
	opisani 2 značilnosti modelnega učenja in poimenovanje avtorja ali opisane 3 značilnosti modelnega učenja	3 točke
1. raven:	opisana 1 značilnost modelnega učenja in poimenovanje avtorja ali opisani 2 značilnosti modelnega učenja	2 točki
	opisana 1 značilnost modelnega učenja	1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA**Dejavniki, ki vplivajo na verjetnost posnemanja vedenja modela, s ponazoritvami, npr.:**

- **posledice, ki jih ima za model njegovo vedenje:**
Superman je za svoj pogum in pripravljenost pomagati nemočnim nagraden s spoštovanjem in ugledom. Mnogi otroci mu želijo biti podobni, ga posnemajo in se tudi sami vedejo altruistično, ker predvidevajo, da bodo zaradi takšnega vedenja deležni večjega ugleda;
- **značilnosti (lastnosti) modela; podobnost modela učencu:**
Harry Potter je mlad fant, ki ga zanimajo nenavadni pojavi, ima bujno razvito domišljijo in doživlja nenavadne stvari ... Ker je privlačen in podoben mnogim mladim gledalcem po starosti in interesih, načinu oblačenja ..., je večja verjetnost posnemanja, ker se z njim lažje identificirajo;
- **opaznost modelovega vedenja:**
igralka v vlogi Fate je opazna zaradi svojega smisla za humor, neposrednosti in načina govora. Ker je njen govor bolj izrazit, hitreje pritegne pozornost in je večja verjetnost, da ga bodo mladi zaznali in posnemali;
- **značilnosti opazovalca/učenca:**
mladostnica Majda bi rada postala uspešna pevka. Občuduje Jennifer Lopez in bo verjetno posnemala njen način petja, nastopanja, oblačenja ...
- **druge smiselne presoje** dejavnikov s ponazoritvami.

OPOMBA: Če kandidat navaja različne značilnosti modela (starost, spol ...), jih upoštevamo kot presojo enega dejavnika.

- 4. raven:** navedba 2 dejavnikov s ponazoritvama 3–4 točke
 OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti ponazoritev.
- 3. raven:** navedba 1 dejavnika s ponazoritvijo 2 točki
 navedba 2 dejavnikov **ali** 2 ponazoritvi 1 točka

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE

Presoja in pojasnitev pozitivnih vplivov zgledov s televizije na vedenje mladostnikov, npr.:

- medijske osebnosti so zgled prosocialnega vedenja, **npr.** znana pevka daruje v dobrodelne namene in tako spodbudi prosocialno vedenje pri gledalcih,
- nekatere TV-nadaljevanke so zgled za razvijanje moralnih (socialnih) vrednot, **npr.** junaki TV-nadaljevanke Prijatelji kažejo, kako pomembno je v življenju prijateljstvo, skrb za druge, skupno reševanje težav ...,
- zvezdniki pogosto prikazujejo in uveljavljajo zdravo življenje, **npr.** ameriške igralko nastopajo v oglasih za različne vrste telesne vadbe ...,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

Presoja in pojasnitev negativnih vplivov zgledov s televizije na vedenje mladostnikov, npr.:

- junaki številnih akcijskih filmov so zgled antisocialnega vedenja, **npr.** filmi kažejo agresivno vedenje junaka, s katerim doseže zaželene cilje, različne vrste kriminala ...,
- v TV-pogovornih oddajah so udeleženci zgled za nekonstruktivno reševanje konfliktov, **npr.** udeleženci okroglih miz in pogovornih oddaj pogosto rešujejo konflikte napadalno, z medosebnim žaljenjem, ne iščejo kompromisov ...,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

- 6. raven:** 4 presoje s pojasnitvami (vključena 2 pozitivna in 2 negativna vpliva) 4 točke
 3 presoje s pojasnitvami (vključeni pozitivni in negativni vplivi) 3 točke
- 5. raven:** 2 presoji s pojasnitvama (ne glede na vrsto vpliva) **ali** 3 presoje 2 točki
 1 presoja s pojasnitvijo **ali** 2 presoji 1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2009, stran 8.

 3. ESEJ

ZNANJE:**Poimenovanje in opredelitve** komponent stališč:

- spoznavna (kognitivna): informacije, znanje, izkušnje, povezane s predmetom stališč;
- čustvena (emocionalna, emotivna): pozitivna in negativna čustva ter vrednostne ocene do predmeta stališč;
- vedenjska (dinamična, konativna): kaže se v tem, kaj je posameznik pripravljen storiti v zvezi s predmetom stališč.

2. raven:	ustrezno poimenovane in opredeljene 3 komponente stališč	4 točke
	ustrezno poimenovane 3 in opredeljeni 2 komponenti stališč	3 točke
1. raven:	ustrezno poimenovani 2 komponenti stališč in opredeljena 1 komponenta ali ustrezno poimenovane 3 komponente stališč	2 točki
	poimenovana in opredeljena 1 komponenta ali ustrezno poimenovani 2 komponenti stališč	1 točka

RAZUMEVANJE IN UPORABA**Primeri posameznih komponent pri osebi, ki ima negativno stališče do smrtne kazni:**

Spoznavna (kognitivna): **npr.** oseba ima informacije o različnih načinih izvajanja smrtne kazni; ima informacije o tem, v katerih državah je smrtna kazen legalizirana in kje ni; oseba je ozaveščena o spoštovanju pravice do življenja, o nedotakljivosti življenja ...

Čustvena (afektivna): **npr.** kaže se v tem, da posameznik obsoja izvajanje smrtne kazni; jezen je, ko izve, da je bila nekje izvedena smrtna kazen ...

Vedenjska (konativna): **npr.** oseba se udeleži protesta proti izvajanju smrtne kazni; podpiše peticijo proti izvajanju smrtne kazni; na shodu predstavi svoj referat o nedotakljivosti življenja in o nasprotovanju smrtni kazni ...

4. raven:	z 2 primeroma ponazorjene vse 3 komponente stališča	4 točke
	z 1 primerom ponazorjene vse 3 komponente stališča	3 točke
3. raven:	z 1 primerom ponazorjeni 2 komponenti stališča	2 točki
	z 1 primerom ponazorjena 1 komponenta stališča	1 točka

INTERPRETACIJA IN VREDNOTENJE

Pomen stališč za posameznika s pojasnitvami, npr.:

- **usmerjajo pozornost:** pozornejši smo na informacije, ki se skladajo z našimi stališči, in spregledamo tiste, ki niso v skladu z našimi stališči ...,
- **vplivajo na zapomnitev:** lažje si zapomnimo tisto, kar naša stališča potrjujejo ...,
- **vplivajo na mišljenje, presojo in oceno:** argumenti, ki se skladajo z našim stališčem, se nam zdijo pomembnejši in prepričljivejši ...,
- **vplivajo na učinkovitost učenja:** če vrednotimo učenje kot smiselno, zanimivo, zabavno in uporabno, se lažje učimo, učenje je učinkovitejše in znanje bolj kakovostno ...,
- **izražajo vrednote:** prek stališč drugim sporočamo, kaj nam je pomembno, kaj je za nas vrednota ...,
- **ohranjanje samospoštovanja in pozitivne samopodobe:** do dejavnosti in položajev, v katerih se lahko izkažemo, imamo pozitivna stališča ...,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	3 presoje s pojasnitvami	4 točke
	2 presoji s pojasnitvama	3 točke
5. raven:	2 presoji, 1 pojasnjena	2 točki
	1 pojasnjena presoja ali 2 presoji	1 točka

OPOMBA: Za celoten esej kandidat lahko dobi **dodatne točke** od 1 do 3 v skladu z merili v Predmetnem izpitnem katalogu 2009, stran 8.

IZPITNA POLA 3**Strukturirane naloge****1. NALOGA****A) Opis načela lika in podlage:**

Lik pritegne pozornost, ker je opazen kot celota s podlage druge barve in ker nam nekaj pomeni (predstavlja prepoznavno podobo).

Poimenovanje drugega načela: načelo podobnosti

Opis načela podobnosti:

podobne elemente združujemo v celoto po svetlosti, velikosti, obliki ali barvi ...

2. raven: poimenovanje in oba opisa načel 3 točke

1. raven: 2 dejstvi 2 točki

1 dejstvo 1 točka

B) Opis in primer ponazoritve drugih načel zaznavne organizacije, npr.:

Načelo	Opis načela	Primer ponazoritve
Načelo bližine	Elemente, ki so blizu drug drugemu, zaznavamo kot celoto.	Skupaj zapisane črke prepoznamo kot besedo.
Načelo strnjivosti ali dobre smeri	Elemente, ki si sledijo tako, da nadaljujejo začeto smer, zaznamo kot celoto.	Mravlje, ki lezejo čez teraso, vidimo kot drobno črno črto.
Načelo zaprtosti	Dele zaznavamo tako, da je celota videti zaprta in popolna.	Lik slona, ki je prikazan s pikami ali črticami, zaznamo kot neokrnjeno celoto.
Načelo gibanja ali skupne usode	Kot celoto zaznavamo elemente, ki se gibljejo ali spreminjajo v isti smeri.	V množici luči opazimo žaromete gibajočega se vozila.

OPOMBA: Ponazoritev primera je lahko pisna ali slikovna.

4. raven: poimenovana, opisana in ponazorjena 3 druga načela 4 točke

poimenovani, opisani in ponazorjeni 2 drugi načeli 3 točke

3. raven: poimenovani (opisani) 2 načeli, ponazorjeno 1 **ali** obratno 2 točki

poimenovano (opisano) in ponazorjeno 1 načelo 1 točka

ali poimenovani (opisani) 2 načeli

ali ponazorjeni 2 načeli

ali poimenovano in opisano 1 načelo

C) Presoja vpliva dejavnikov na zaznavanje s pojasnitvami, npr.:

- vpliv motivacije:
naše potrebe vplivajo na to, da prej zaznamo stvari, ki jih potrebujemo; lačni v nejasnem gradivu prej vidijo hrano; prej opazimo stvari, ki nas bolj zanimajo in so nam pomembnejše ...,
- vpliv izkušenj:
vplivajo na to, kako hitro in kaj bomo zaznali, npr. prej prepoznamo znane stvari; povzročajo napake v zaznavanju v skladu z našimi izkušnjami, ne pa z dejanskim gradivom ...,
- vpliv čustev:
vplivajo na subjektivno zaznavanje (napaka simpatije); močna čustva lahko povzročijo iluzije; intenzivna čustva zmanjšajo obseg zaznavanja in povečajo intenziteto ...,
- vpliv skupine:
kar opazijo in govorijo v skupini (stereotipi in predsodki), prej zaznamo; Asch je eksperimentalno dokazal, da člani prilagajajo opažanja drugim v skupini (konformiranje) ...,
- druge smiselne presoje s pojasnitvami.

6. raven:	presoja 3 dejavnikov z ustreznimi pojasnitvami	3–4 točke
	OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti pojasnitev.	
5. raven:	presoja 2 dejavnikov z ustreznima pojasnitvama	2 točki
	presoja 1 dejavnika z ustrežno pojasnitvijo ali 2 presoji	1 točka

 2. NALOGA

A) Opis sestavin osebnostne čvrstosti:

- **izzvanost:** življenjske spremembe in stresni položaj vzamemo kot normalno sestavino življenja; kot izziv, priložnost za razvoj,
- **angažiranost:** zavzeto, predano se osredotočimo na dejavnosti, ki pripeljejo do cilja; življenje se nam zdi smiselno, navdušeno delamo in pri tem uživamo,
- **nadzor:** občutek notranjega nadzora; prepričani smo, da sami usmerjamo življenje in nadzorujemo dogodke; kar se nam dogaja, pripisujemo sebi.

2. raven:	opis 3 sestavin	3 točke
1. raven:	opis 2 sestavin	2 točki
	opis 1 sestavine	1 točka

B) Ponazoritev treh sestavin osebnostne čvrstosti s primerom izgube službe, npr:

- **izzvanost:** posameznik bi izgubo službe vzel kot izziv za iskanje nove boljše službe; izgube službe ne bi videl katastrofično, ampak bi razmišljal, v katerih podjetjih bi lahko čim boljše razvijal svoje sposobnosti in veščine ...,
- **angažiranost:** posameznik bi naredil načrt, kako priti do nove službe; zbral bi vse časopise z oglasi za delo in začel pisati prošnje; telefoniral bi na različne agencije, ki se ukvarjajo s posredovanjem dela; po neugodno rešenih prošnjah ne bi obupal ...,
- **nadzor:** posameznik bi se zavedal, da je iskanje nove službe v njegovih rokah; za izgubo službe ne bi obtoževal drugih ljudi in družbe ...

Možni načini nekonstruktivnega spoprijemanja, npr.:

Posameznika bi povsem preplavila čustva jeze, nemoči, obupa; za svojo nesrečo bi obtoževal druge, sam pa ne bi storil ničesar, da bi našel novo službo; vdal bi se pijači, saj tako ne more nič storiti ...

OPOMBA: Kandidat lahko navaja načine ali primere nekonstruktivnega spoprijemanja.

4. raven:	ponazoritve 3 sestavin osebnostne čvrstosti, 2 načina nekonstruktivnega odzivanja	4 točke
	ponazoritve 3 sestavin osebnostne čvrstosti, 1 način nekonstruktivnega odzivanja	3 točke
3. raven:	ponazoritve 2 sestavin osebnostne čvrstosti, 1 način nekonstruktivnega odzivanja ali ponazoritve 3 sestavin	2 točki
	ponazoritev 1 sestavine osebnostne čvrstosti, 1 način nekonstruktivnega odzivanja ali ponazoritvi 2 sestavin	1 točka

C) Presoja in utemeljitev posledic stresa, npr.:**Pozitivne posledice:**

- spoznavanje in razumevanje sebe: zaradi stresa se lahko poglobimo vase in bolje spoznamo, naučimo se sprejemati sebe,
- mobilizacija energije: prijeten stres nas spodbudi in angažira, stres manjše ali srednje intenzitete nas spodbudi k dejavnosti,
- razvoj pozitivne samopodobe: če smo pri spoprijemanju s stresom uspešni, se poveča naša samozavest,
- višanje osebne čvrstosti / frustracijske tolerance: spoprijemanje s stresom nas utrdi, postanemo odpornejši zoper frustracije,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

Negativne posledice:

- razvoj psihosomatskih motenj: stres je povezan z aktivacijo avtonomnega živčnega sistema, pogost stres povzroča psihosomatsko obolenje,
- slabšanje samopodobe: zaradi negativnih izkušenj pri spoprijemanju s stresom se zniža naše samospoštovanje,
- razvoj duševnih motenj: hujši in dolgotrajni stres lahko povzročijo depresivnost, anksioznost,
- porušeno ravnovesje v delovanju organizma: ob dolgotrajni izpostavljenosti stresu ali neuspešnem spoprijemanju z njim se pojavijo znaki izčrpanosti: kronična utrujenost, motnje spanja, razdražljivost,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	presoje 2 pozitivnih in 1 negativne posledice z utemeljitvami ali obratno	4 točke
	presoji 1 pozitivne in 1 negativne posledice z utemeljitvama	3 točke
5. raven:	presoji 1 pozitivne in 1 negativne posledice	2 točki
	presoji 2 posledic	1 točka

3. NALOGA

A) Stopnje znanstvene metode:

1. opazovanje; zastavljanje vprašanj; odpiranje raziskovalnih problemov,
2. razvijanje teorije; umestitev problema v teoretični okvir,
3. postavljanje hipotez,
4. načrtovanje in izvedba raziskave; preverjanje hipotez,
5. vrednotenje teorije glede na rezultate; vrednotenje rezultatov raziskave.

2. raven: navedene vse stopnje znanstvene metode 3 točke

OPOMBA: Kandidat je ocenjen na 2. ravni, tudi če navede v ustreznem vrstnem redu štiri stopnje znanstvenega raziskovanja (raziskovalni problem, hipoteza, raziskava, vrednotenje rezultatov).

1. raven: navedene 3 stopnje v ustreznem vrstnem redu 2 točki

navedeni 2 stopnji v ustreznem vrstnem redu 1 točka

B) Primerjava znanstvenega in neznanstvenega spoznavanja duševnosti:

Znanstveno spoznavanje	Neznanstveno spoznavanje
<ul style="list-style-type: none"> • temelji na znanstvenih raziskavah (eksperimentu, sistematičnem opažanju ...); • je objektivno (spoznanja izražajo značilnosti predmeta spoznavanja, ne oseb, ki spoznavajo); • je sistematično (spoznanja so pridobljena metodično, načrtno); • spoznanja morajo biti preverljiva (ponovljiva in verificirana / potrjena) ...; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	<ul style="list-style-type: none"> • temelji na osebnih izkušnjah, naključnih opažanjih, posamičnih primerih ...; • je subjektivno (odvisno od želja, vrednot, prepričanja osebe, ki spoznava); • je nesistematično (temelji na prehitrem posploševanju nekaj primerov ali izkušenj); • nekritično (spoznanja ne preverjamo) ...; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

Opis eksperimenta, npr.:

Zanima nas, ali je obseg kratkotrajnega spomina različen za različne vrste gradiva. Eni skupini proučevancev zato beremo nize števil. Začnemo z nizom 3 števil in končamo z nizom 12 števil. Drugi skupini beremo nize črk, tretji skupini pa nize kratkih besed. Proučevanci morajo po vsakem prebranem nizu zapisati, kar so si zapomnili.

OPOMBA: Odgovor je ustrezen, če kandidat opiše eksperiment, kakor si ga je sam zamislil, ali če opiše katerega koli od psiholoških eksperimentov (ali drugih raziskav) s področja spomina.

4. raven: navedeni 2 primerjavi in opisan eksperiment 3–4 točke

OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti opisa eksperimenta.

3. raven: navedena 1 primerjava in opisan eksperiment 2 točki
ali navedeni 2 primerjavi

C)	<p>navedena 1 primerjava ali opisan eksperiment</p> <p>Presoje prednosti eksperimenta s pojasnitvami, npr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • objektivna in zanesljiva metoda, saj omogoča nadzor nad motečimi spremenljivkami, ki bi utegnile vplivati na raziskovani pojav; • z eksperimentom lahko ugotavljamo vzročno-posledične odnose, ki jih z drugimi metodami in tehnikami ne moremo raziskovati; • strogo nadzorovan postopek, ki omogoča ponovitve drugih raziskovalcev in preverjanje dobljenih rezultatov; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. <p>Presoje pomanjkljivosti eksperimenta s pojasnitvami, npr:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vseh pojavov ni mogoče eksperimentalno proučevati, ker to ne bi bilo etično ali ni mogoče (nekaterih pojavov ne moremo namerno povzročiti); • včasih je sporna posplošitev ugotovitev iz laboratorijskih eksperimentov na naravne okoliščine, saj so tiste v laboratoriju lahko precej različne od resničnega življenja; • rezultati so lahko zmaličeni, saj pričakovanje eksperimentatorja lahko vpliva na vedenje proučevancev in tako na rezultate; • drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca. 	1 točka
6. raven:	<p>3 presoje s pojasnitvami (vključene prednosti in pomanjkljivosti)</p> <p>3 presoje, 2 pojasnjeni (pojasnitve vključujejo prednosti in pomanjkljivosti)</p>	<p>4 točke</p> <p>3 točke</p>
5. raven:	<p>2 presoji s pojasnitvama (ne glede na prednosti in pomanjkljivosti) ali 3 presoje</p> <p>1 presoja s pojasnitvijo ali 2 presoji</p>	<p>2 točki</p> <p>1 točka</p>

4. NALOGA

A) Poimenovanje čustva, ki se je pojavilo pri Jožetu: jeza**Opredelevanje čustva glede na:**

- **vrednost:** neprijetno (negativno, neugodno) čustvo,
- **sestavljeno:** temeljno (enostavno, osnovno) čustvo.

2. raven: ustrezno poimenovanje čustva in obe opredelitvi 3 točke

1. raven: ustrezno poimenovanje čustva in ena opredelitev 2 točki

ustrezno poimenovanje čustva 1 točka

B) Pojasnitev pojma afekta:

Afekt je (zelo) močno, a kratkotrajno čustveno stanje (čustvo), (pri čemer je zmanjšana kritičnost in razsodnost mišljenja in ravnanja).

OPOMBA: Ustrezna pojasnitev afekta mora vsebovati obe merili (jakost in trajanje), npr.: afekt je močno, a kratkotrajno čustveno stanje.

Ponazoritev okoliščin in Jožetovega čustvenega stanja v afektu, npr.:

Nekega dne, ko so učenci med poukom klepetali, jih je Jože nekajkrat opozoril, vendar njegovih opozoril niso upoštevali. Jože je začel kričati in udarjati s pestjo po mizi, pograbil je dnevnik in iz njega strgal list, nato je zgrabil še ključke in jih vrgel proti učencem. V razredu je v trenutku zavlada tišina ...

OPOMBA: Ponazoritev mora izhajati iz čustva, ki je opisano v nalogi, torej iz jeze, opisan mora biti bes.

4. raven: ustrezna pojasnitev pojma afekta in ustrezna ponazoritev okoliščin z Jožetovim afektom 3–4 točke

OPOMBA: Ocena 3 ali 4 točke je odvisna od kakovosti ponazoritve okoliščin z Jožetovim afektom. Za 4 točke mora biti afekt ponazorjen z vsaj 2 načinoma vedenja.

3. raven: pomanjkljiva pojasnitev pojma afekta in ponazoritev okoliščin z Jožetovim afektom 2 točki

ponazoritev okoliščin z Jožetovim afektom 1 točka
ali pojasnitev afekta

OPOMBA: Pojasnitev pojma afekta je pomanjkljiva, če je stanje opredeljeno samo glede na jakost ali samo glede na trajanje, npr.: afekt je zelo močno čustveno stanje.

C) Presoja pomena čustev v medsebojnih odnosih z utemeljitvami, npr.:

- **informacija drugim ljudem:** na osnovi čustvenih izrazov in vedenja neke osebe drugi ljudje laže uravnavajo svoje obnašanje do nje ...,
- **vzdrževanje dobrih odnosov:** doživljanje in izražanje pozitivnih čustev povečuje priljubljenost in sprejetost med ljudmi ...,
- **poslabšanje odnosov:** izbruh jeze lahko npr. užali sogovornika, in če se mu povzročitelj ne opraviči, se odnos med njima poslabša ...,
- **sočustvovanje:** ljudem pokažemo razumevanje za njihova čustva ...,
- **zaščita:** če opazimo, da je nekdo hudo jezen, se lahko pravočasno umaknemo ...,
- drugi smiselni odgovori po presoji ocenjevalca.

6. raven:	3 presoje z ustreznimi utemeljitvami	4 točke
	2 presoji z ustreznima utemeljitevama	3 točke
5. raven:	2 presoji in 1 utemeljitev	2 točki
	2 presoji	1 točka
	ali 1 presoja z utemeljitvijo	